

Centraal Bureau voor de Statistiek
Postbus 4481 | 6401 CZ Heerlen
www.cbs.nl

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
t.a.v. mevrouw mr. drs. M.A.M. Adriaansens, minister
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

uw contactpersoon mr. drs. S.W.F.H. Bruinsma
directeur Strategie en Bestuursadvisering

ons kenmerk CSB-2022-051

onderwerp bestuurlijke reactie CBS op evaluatierapport

datum 25 april 2022

Geachte mevrouw Adriaansens,

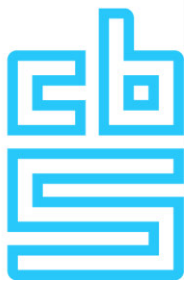
Recent heeft onderzoeksbureau KWINK groep in opdracht van uw ministerie een evaluatie uitgevoerd naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en onafhankelijkheid van het Centraal Bureau voor de Statistiek. KWINK heeft het rapport "Centraal Bureau voor de Statistiek Evaluatie 2016 – 2020" op 25 februari 2022 opgeleverd. Het Centraal Bureau voor de Statistiek stelt het op prijs dat het in staat wordt gesteld te reageren op de conclusies en aanbevelingen van het rapport. Deze bestuurlijke reactie ontvangt u hierbij.

Het CBS dankt KWINK voor hun gedegen onderzoek. Het rapport bevat herkenbare conclusies en bruikbare aanbevelingen die opvolging verdienen. De conclusies van de KWINK dat het CBS doeltreffend is, dat de doelmatigheid zich positief heeft ontwikkeld en dat de interne governance van het CBS goed functioneert en voldoende waarborgen kent, zijn door het CBS met blijdschap ontvangen. Deze conclusies doen allereerst recht aan het harde werken van alle CBS-medewerkers om het CBS tot een betrouwbaar en kwalitatief hoogwaardig statistisch bureau te maken. De onderzoekers van KWINK doen ook enkele aanbevelingen voor verdere verbeteringen die ik herken en waar het CBS in de nabije toekomst, in goede afstemming met uw ministerie, graag nader invulling aan zal geven.

In het vervolg van deze reactie ga ik in op deze aanbevelingen.

Aanbeveling doeltreffendheid – transparantie werkprogramma vergroten

KWINK concludeert dat het CBS doeltreffend is. De onderzoekers bevelen – kort gezegd - aan om de transparantie in de werkprogramma's te vergroten en het verschil tussen de niet-Europees verplichte statistieken die vanuit het basisbudget gefinancierd worden en aanvullende statistische diensten te verhelderen.

Vervolgblad 1 behorende bij brief CSB-2022-051 van 25 april 2022

Reactie CBS

Het CBS herkent het beeld van de onderzoekers dat de transparantie in het werkprogramma vergroot kan worden en zal daar meer helderheid in aanbrengen. De onderzoekers constateren terecht dat er wat maatschappelijke relevantie betreft geen onderscheid is tussen de statistieken die worden gefinancierd vanuit het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en statistieken die worden gefinancierd door andere ministeries of overheden. Financieringsbron is geen graadmeter voor relevantie. Het CBS zal daarom, om te beginnen in het nieuwe Meerjarenprogramma, duidelijker maken wat het ziet als zijn werkprogramma: dit zijn alle statistieken die meerjarig worden gefinancierd door overheden, ongeacht welke overheidspartij dat is. Daarnaast voert het CBS in beperkte mate op verzoek “losse” onderzoeken voor overheden uit, binnen de ruimte die de Beleidsregel Taakuitoefening CBS biedt. Het CBS herzielt ook de genoemde begrippen en past zijn communicatie hierop aan.

Als voorbereiding voor het nieuwe meerjarenprogramma heeft het CBS een stakeholderanalyse uitgevoerd. Hieruit blijkt een flinke behoefte aan nieuwe statistieken die het CBS door beperkte financiële middelen niet allemaal zal kunnen vervullen. Het CBS zal niet-gehonoreerde verzoeken voor statistieken opnemen in het Meerjarenprogramma en/of in het jaarlijkse werkprogramma inclusief de redenen daartoe.

De output van het CBS kent vele vormen. Via prestatie-indicatoren geeft het CBS inzicht in de realisatie van enkele aspecten van zijn output. Het CBS denkt na over het op een toegankelijker wijze presenteren van informatie over gerealiseerde output.

Aanbeveling doeltreffendheid – aandacht voor IT en IT-investeringen

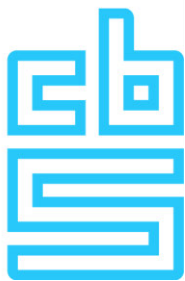
KWINK adviseert om aandacht voor de IT te houden en de investeringen die nodig zijn om de IT op niveau te houden.

Reactie CBS

Het CBS herkent en erkent deze aanbeveling. Het op een veilige manier verwerken van data en produceren van statistieken stelt hoge eisen aan de IT. Het CBS heeft zich dan ook tot doel gesteld een hoge standaard van informatiebeveiliging na te streven. De afgelopen jaren heeft het CBS fors geïnvesteerd in de IT, onder meer via een herontwerp van het applicatielandschap voor dataverzameling en op het terrein van de informatiebeveiliging.

De aanbeveling van KWINK voor een internationale benchmark landt op vruchtbare bodem: het CBS heeft immers vorig jaar Gartner, een gerenommeerd wereldwijd adviesbureau in de informatietechnologiesector, gevraagd een benchmarkonderzoek uit te voeren naar de IT-uitgaven van het CBS. Daaruit kwam naar voren dat de uitgaven van het CBS aanmerkelijk lager zijn dan gemiddeld binnen de benchmarkgroep.

De kosten voor IT en met name voor informatiebeveiliging blijven naar verwachting de komende tijd stijgen. Dit vraagt om aandacht. Een deel van de noodzakelijke investeringen wordt door het CBS zelf gedekt via een structurele efficiencykorting. Het CBS heeft in het kader van de begrotingsvoorbereiding 2023 bij uw ministerie een claim voor aanvullende financiering ingediend om de continuïteit en veiligheid van het IT landschap blijvend te kunnen waarborgen.

Aanbeveling doeltreffendheid - kennismanagement

KWINK beveelt aan het kennismanagement binnen het CBS verder te ontwikkelen door uitbreiding van de samenwerking tussen de hoogleraren, lectoren en de CBS Academy met universiteiten en hogescholen, en de doelgroep van de CBS Academy verder uit te breiden.

Reactie CBS

Het CBS herkent zich in het beeld dat de organisatie zich ontwikkelt naar een kennisorganisatie. Zowel de nauwe samenwerking met universiteiten en hogescholen als de elf hoogleraren in de eigen gelederen vormen daar illustraties van. Het CBS neemt de aanbeveling om verder te intensiveren in die samenwerking dan ook graag ter harte. In het nieuwe meerjarenprogramma zal het CBS de strategie voor die samenwerking verder uitwerken.

De aanbeveling van de onderzoekers om de doelgroep van de CBS Academy uit te breiden, is door het CBS ook met enthousiasme ontvangen en sluit aan bij de verzoeken die het CBS van gelieerde instituten heeft ontvangen. Op dit moment is de CBS Academy primair gericht op de opleidingsbehoeften van de eigen medewerkers. Trainingen die in brede zin kunnen bijdragen aan het datagedreven werken bij de overheid, kunnen toegevoegde waarde bieden. Verzoeken tot deelname van gelieerde overheidspartijen zal het CBS dan ook welwillend tegemoet treden, vanzelfsprekend binnen de kaders van de Beleidsregel Taakuitoefening CBS.

Aanbeveling doelmatigheid – Europese vergelijkingsinformatie

KWINK beveelt aan om samen met andere Europese statistiekbureaus in te zetten op het genereren van meer vergelijkingsinformatie, zodat deze informatie kan aanzetten tot reflectie en eventueel tot leren en verbeteren.

Reactie CBS

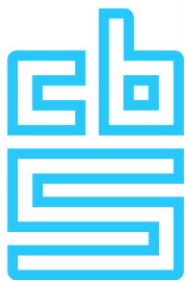
Het CBS herkent in deze aanbeveling het belang dat onderzoekers zien in Europese samenwerking en geeft hier graag invulling aan. Het CBS is een actieve deelnemer aan een groot aantal werkgroepen en conferenties op zowel Europees als mondiaal niveau. Het CBS heeft de ambitie een vooraanstaand instituut te zijn op het gebied van zowel inhoudelijke statistische thema's als methoden, technieken en innovaties. Langs deze weg worden kennis en informatie uitgewisseld en wordt samengewerkt aan verdere verbetering van de statistiekvoorziening.

Binnen het Europese statistische systeem (de nationale statistiekbureaus en Eurostat) bestaat een systeem van peer reviews. In 2022 vindt een dergelijke peer review plaats bij het CBS. Ook dit instrument dient om te leren van andere statistiekbureaus. Dit instrument levert echter een in hoge mate kwalitatief beeld.

Het CBS zal het initiatief nemen om met Eurostat en enkele collega-statistische bureaus in de EU het gesprek over meer kwantitatieve vergelijkingsinformatie op gang te brengen, bijvoorbeeld over productiekosten, tijdigheid van aanleveren of aantallen registerbestanden.

Aanbeveling governance en onafhankelijkheid – versterking interactie betrokken partijen

KWINK beveelt voorts aan om de interactie binnen de driehoek die is ingericht voor de governance van zelfstandige bestuursorganen en met relevante actoren daarbuiten te versterken en doet daarvoor enkele suggesties.

Reactie CBS

Het CBS vindt de relatie met het ministerie van EZK goed en constructief, zowel ten aanzien van de eigenaars- als van de opdrachtgeverskant. Het CBS staat positief tegenover suggesties om de relatie met het ministerie, waar nodig, verder te intensiveren. Overigens constateert het CBS dat het ministerie daartoe recent al stappen heeft gezet. Zo is de afdeling Eigenaarsadvisering opgericht en heeft in het voorjaar 2022 een eerste driehoeksoverleg plaatsgevonden. Ook de wijze waarop CBS en ministerie recent de uitdagingen voor informatiebeveiliging en de continuïteit van IT met elkaar verkend hebben, geeft blijk van een goede werkrelatie.

Het CBS en het ministerie van EZK zetten in op verdere versterking van die samenwerking. In dat licht verkent het CBS graag samen met het ministerie of de observatie van KWINK dat het CBS zich meer naar een kennisorganisatie begeeft, gevolgen zou moeten hebben voor de aansturing. In 2022 is evaluatie van het protocol van werkafspraken EZK-CBS voorzien. Verbeteringen kunnen daarin vastgelegd worden

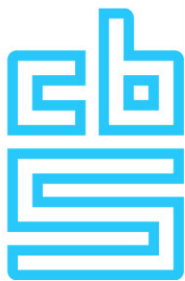
Aanbeveling governance en onafhankelijkheid – vergroten vrije ruimte

Tot slot doen de onderzoekers van KWINK de aanbeveling in kaart te brengen hoeveel vrije ruimte er nodig is voor het CBS om op eigen initiatief nieuwe statistieken te produceren en te innoveren én om die statistieken te maken waarvoor publieke vragers onvoldoende koopkrachtig zijn.

Reactie CBS

Het CBS herkent zich in het beeld van de onderzoekers dat de vrije ruimte op dit moment beperkt is. Uit de stakeholderanalyse blijkt dat de behoefte aan maatschappelijk relevante statistiek voor het ontwikkelen, monitoren en evalueren van beleid onverminderd groot is en de financiële middelen van het CBS ver overstijgt. Dat heeft tot gevolg dat bepaalde maatschappelijk relevante thema's waar behoefte aan bestaat, onderbelicht blijven als daar geen financier voor is. Ook ontbreekt het het CBS op dit moment aan budget om innovatieve producten te ontwikkelen waar overheden wel naar vragen, bijvoorbeeld op het terrein van toegang tot microdata.

In navolging van de suggesties van KWINK, verkent het CBS met uw ministerie graag mogelijke oplossingsrichtingen waaronder, in het kader van het nieuwe Meerjarenprogramma, herprioritering van niet-verplichte statistieken, het vergroten van de bijdrage van uw ministerie en alternatieve bronnen van financiering.

Vervolgblad 4 behorende bij brief CSB-2022-051 van 25 april 2022

Tot slot

Graag ga ik met u in gesprek over de resultaten van de evaluatie en de opvolging van de aanbevelingen. Rest mij mijn waardering uit te spreken voor het gedegen onderzoek van KWINK en de constructieve samenwerking met uw ministerie rondom deze evaluatie.

Met vriendelijke groet,
De Directeur-Generaal van de statistiek,

Angelique Berg